

NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Landskapsstyrelsens förslag till näringspolitiskt program

1994-95

nr 20

M nr 2

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens meddelande

Landskapsstyrelsen redogör i meddelandet för sitt förslag till näringspolitiskt åtgärdsprogram för de kommande åren. Syftet med meddelandet är att inför lagtinget ange huvudstrukturen i de åtgärder landskapsstyrelsen finner nödvändiga på det ekonomiskt-politiska området under de närmaste åren.

Utskottets förslag

Utskottet omfattar landskapsstyrelsens förslag till näringspolitiskt program men vill betona och förtydliga innehållet på vissa punkter.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmänt

Det åländska näringslivet vilar på sjöfart, handel, tjänste- och serviceproduktion, turism, fiskeri och vattenbruk, jord- och skogsbruk samt industri. Sjöfarten kan ekonomiskt sett sägas utgöra den viktigaste sektorn då den svarar för över 40 procent av hela samhällets förädlingsvärde.

EU-medlemskapet har påverkat och kommer att påverka det åländska näringslivet i många avseenden. Utskottet finner det dock svårt att ännu se vad Ålands medlemskap i EU leder till. En viktig faktor utgör skatteundantaget som möjliggör taxfree försäljning efter år 1999. Detta spelar en central roll för upprätthållandet av transporter. Utskottet har erfarit att de flesta branscher på Åland anser billiga och täta transporter till och från Åland vara väldigt viktiga för den åländska konkurrenskraften.

Näringspolitisk målsättning, prioriteringar och åtgärdsförslag

Bland de strategier och åtgärdsförslag som nämns i landskapsstyrelsens förslag till näringspolitiskt program vill utskottet särskilt betona följande:

- Överförande av behörigheten från riket till Åland i för Åland viktiga frågor, bl.a. beskattningen. Överföringen skall ske efter noggranna utredningar och i samförstånd mellan de politiska grupperna i lagtinget. Utöver beskattningen bör

särskild uppmärksamhet fästas vid de lagstiftningsområden som nämns i 29 § självstyrelselagen, vilka kan överföras genom vanlig lagstiftningsprocedur (den s.k. B-listan).

- Översyn av reglerna för etablering av företag på Åland. Den primära betydelsen av det åländska näringsrättsinstrumentet är att kunna kontrollera företagsetableringar som kan äventyra landskapets språkliga och kulturella status. Landskapsstyrelsen avser tillämpa en öppen och så fri etableringspolitik som möjligt med beaktande av näringsrättsinstrumentets primära syfte. Näringsrätten skall inte användas som ett medel att förhindra en sund konkurrens inom näringslivet. Man bör ha en särskilt öppen syn på etableringar av företag inom högteknologi, sjöfart, konsulttjänster och inom finans- och försäkringssektorn, speciellt om dessa företag riktar sig till utomåländska marknader och kan ha betydande sysselsättningseffekter på Åland eller annars tillföra nytta till den åländska samhällsekonomin.

Sjöfarten

Sjöfarten i form av såväl traditionell fraktsjöfart som passagerar- och bilfärjetrafik är den viktigaste enskilda sektorn inom den åländska samhällsekonomin. Kringeffekterna för landbaserade näringar är omfattande och betydelsefulla.

Sjöfarten agerar på internationella marknader där konkurrensförutsättningarna för våra rederier måste vara i överensstämmelse med förutsättningarna för andra länders fartyg. Det är därför viktigt att näringsgrenen ges de bästa förutsättningarna.

Enligt vad utskottet erfarit, efter hörande av representanter för rederinäringen, borde egna stödformer för den åländska sjöfarten utvecklas, speciellt om det s.k. räntestödet som nu finns i riket försvinner. Räntestödets existens är ganska osäkert eftersom det prövas i riksdagens budgetbehandling varje år. Ett alternativ som skulle gagna den åländska sjöfarten är att skapa ett åländskt parallellregister. Ett eget åländskt register skulle kunna göra Åland till ett centrum för internationell sjöfart. Utskottet ställer sig positivt till att utreda möjligheterna att skapa ett åländskt parallellregister och utökade möjligheter till stöd för åländsk sjöfart.

Turismen

Konkurrensen om turisterna har hårdnat. Det krävs därför från åländsk sida att turisternas krav blir tillgodosedda på bästa tänkbara sätt.

Åtgärder som t.ex. att tillhandahålla upplevelser inom det genuina skärgårdslivet, jordbruket och fisket har betonats. Ett nära samarbete mellan turist-, fiske- och jordbrukssektorn vore önskvärt, särskilt med beaktande av att en levande landsbygd och ett öppet landskap är en av grundförutsättningarna för en fortsatt stark turism på Åland.

Utskottet har erfarit att en hel del reklam om Åland har gjorts i riket och att antalet inresande österifrån ökat. Detta resande borde ytterligare stimuleras genom förbättrade kommunikationer. Skärgårdstrafiken har här en viktig roll för transport av turister till Ålands skärgård. Bokningssystem bör enligt utskottets åsikt därför förbättras.

Utskottet har även noterat att det från branschens sida finns ett starkt önskemål att taxfreeförsäljningen mellan Åland och Finland skulle förverkligas.

Utskottet konstaterar även att Ålands jakt- och fiskemuseum i Eckerö har öppnat och fått ett positivt mottagande. Museét bör dock stödas av kompletterande verksamheter.

Utskottet framhåller vidare att en säsongförlängning är nödvändig för att utveckla och förhöja kvaliteten på turismen. Den främsta uppgiften är att skapa förutsättningar för aktiviteter som kan ge Åland en mera kontinuerlig turistström under hela året. Befintliga anläggningar bör utnyttjas och kompletteras samt nyinvesteringar göras för att förverkliga detta mål.

Jord- och skogsbruk

EU-medlemskapet har inom dessa sektorer skapat förhållanden som kräver uppmärksamhet och åtgärder. Utskottet konstaterar att strukturen inom jordbruket i viss mån kommer att förändras, men vill understryka vikten av att det drivs en aktiv jordbrukspolitik och tas sådana initiativ som gynnar en ur åländsk synpunkt positiv utveckling av det åländska jordbruket. Målsättningen bör vara att bibehålla och utveckla förutsättningarna för en levande landsbygd. Jord- och skogsbruket utgör en viktig grund för att detta skall kunna ske. Ytterligare vill utskottet betona näringens stora sysselsättningssättande uppgift på landsbygden och i skärgården.

Utskottet har noterat att det idag glädjande nog finns en viss optimism inom specialodlingens område. Inom denna sektor förefaller det även finnas möjligheter att utöka nuvarande arealer. Utskottet vill med anledning av landskapsstyrelsens näringspolitiska program notera att man från näringens håll vill betona att hela landet utgör avsättningsmarknad för de åländska produkter och inte endast de marknader som finns i Åbo/Helsingfors - respektive Stockholms- och mälardalregionerna.

Utskottet vill också betona att det åländska jordbruket bör utnyttja landskapets goda förutsättningar för ekologisk produktion.

Förädlingen av de åländska jordbruksprodukterna har ofta betonats. Goda exempel finns även där utvecklingen varit lyckad. Utskottet vill ändå poängtera vikten av att landskapsstyrelsen inte bara är beredd att medverka i arbetet för marknadsföringen,

utan även kan bistå för att åstadkomma högre förädlingsgrad på produkterna och bredda produktsortimentet.

Eftersom prisnivån på jordbrukets produkter sänkts radikalt efter inträdet i EU är det synnerligen nödvändigt att jordbrukets transport- och produktionskostnader är på en sådan nivå att de möjliggör för näringen att konkurrera med omgivande regioner.

Då utskottet uppfattar att jordbruksnäringen hör till de näringar som upplever de allvarligaste svårigheterna på grund av inträdet i EU anser utskottet att allt bör göras för att näringen skall klara övergången på kort sikt och även kunna fortleva på längre sikt. En översyn för att klargöra om det åländska jordbruket kan erhålla stöd i enlighet med artikel 141 i anslutningsfördraget till EU bör göras. Utskottet är heller inte främmande för att förberedelser görs för att omförhandla zonindelningen för EU:s stöd till jordbruket.

Fiskeri och vattenbruk

Fiskeri och vattenbruksnäringarna har goda förutsättningar i ett ö-samhälle som Åland. Havsfisket har i hög grad påverkats av medlemskapet i EU. Utskottet konstaterar att landskapets intressen vad gäller en egen åländsk laxkvot ännu väntar på sin lösning. Utskottet delar den oro som finns hos fiskarkåren och vill dels understryka de åtgärder som nämns i programmet men ytterligare åtgärder måste vidtas för att näringen skall överleva.

Fiskodlingen har skapat rätt många arbetsplatser såväl inom odlingen som inom förädlingsindustrin. Fiskodling är en viktig näring för skärgårdens överlevnad, men utskottet betonar att näringen måste sättas i relation till sin miljöpåverkan.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 19 april 1995 inbegärt näringsutskottets yttrande över meddelandet.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Anders Eriksson, avdelningschefen för näringsavdelningen Per Ekström, Ålands redarförenings VD Hans Ahlström, Ålands turistförbunds VD Gunilla G Nordlund, sekreteraren för Ålands stuguthyrarförening Magnus Lundberg, Ålands trädgårdshalls VD Risto Henriksson, Ålands producentförbund VD Olof Öström, ordföranden i Ålands fiskodlarförening r.f. Marcus Eriksson samt VD för Ålands trivselhotell Henrik Nordström.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Tage Boman, vice ordföranden Harry Eriksson, ledamöterna Abrahamsson och Sjöblom samt ersättaren Sjöstrand.

Ledamoten Abrahamsson och ersättaren Sjöstrand har fogat reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget meddelar
landskapsstyrelsen till kännedom
vad utskottet anført i
betänkandets motivering.

Mariehamn den 15 september 1995

Ordförande

Tage Boman

Sekreterare

Niclas Slotte

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Handwritten text in the upper middle section.

Handwritten text in the middle left section.

Handwritten text in the middle right section.

Handwritten text in the lower middle section.

Handwritten text in the lower middle section.

Handwritten text in the lower middle section.

Handwritten text in the lower middle section.

Landskapsstyrelsens förslag till
näringspolitiskt program nr 2 1994-95
Näringsutskottets betänkande nr 20/1994-95

RESERVATION

Under behandlingen av landskapsstyrelsens näringspolitiska program i näringsutskottet har jag ansett, att programmet i sin helhet inte motsvarar kraven på ett näringspolitiskt program.

Jag har grundat min åsikt på följande, som jag ser det, allvarliga brister i programtexten:

- kunskapsunderlag saknas för bedömning av jordbrukets situation nu och under de närmaste åren.
- kunskapsunderlag saknas även om en annan viktig motor i vårt näringsliv, småföretagarkåren. Hur har den klarat långkonjunkturen?
- den finanspolitiska planeringen, som är så viktig för en jämn utveckling och en jämn sysselsättning saknas likaså. När skall landskapet spara/fondera och när måste man i värsta fall låna?
- slutligen saknas synpunkter på befolkningsutvecklingen i ljuset av det näringspolitiska programmet. Här kan man naturligtvis också ha en helt annan och kanske självstyrelsepolitiskt intressantare utgångspunkt: Ett hurudant näringspolitiskt program skall vi ha utgående från en viss önskad befolkningsutveckling?

Med hänsyn till det oovansaga reserverar jag mig mot näringsutskottets totalbedömning av programmet.

Mariehamn 15/9 1995

Edgar Abrahamsson

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..

R E S E R V A T I O N

Under behandlingen av landskapsstyrelsens meddelande om ett näringspolitiskt program har vi framfört åsikten att programmet inte kan ligga till grund för näringspolitiska åtgärder.

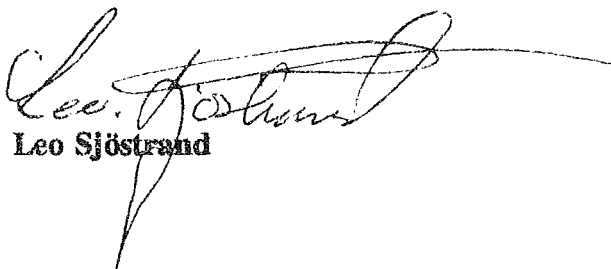
Bl.a. saknas tillräckligt kunskapsunderlag för en bedömning av jordbrukets, skogsbrukets och fiskets situation. En bedömning av småföretagens roll i näringslivet och utvecklingen inom industrin vore nödvändig för att kunna bedöma näringspolitiska åtgärder. Vidare borde finanspolitiska överväganden ligga till grund för näringspolitiska strategier.

Det krävs ny sysselsättning i det åländska näringslivet och näringspolitiska strategier måste utgå från behovet av investeringar, nya arbetsplatser, utbildning och nyetableringar. Teknologi- och produktutveckling borde ha en framträdande roll i den näringspolitiska strategin.

Näringsutskottet förutsätter utan närmare utredningar att ett övertagande av beskattningsrätten skulle vara viktigt för Åland. I en situation där Finlands ekonomi är på uppåtgående medan Ålands ekonomi stagnerar och framtidsutsikterna är osäkra är ett sådant ställningstagande riskabelt och spekulativt.

Mot bakgrund av ovanstående anser jag att landskapsstyrelsens meddelande inte utgör en tillräcklig grund för att utskottet skall ta ställning utan en mycket ingående beredning och med hörande av experter på alla näringslivets aspekter. En sådan ingående beredning har inte gjorts och det är inte heller en uppgift för näringsutskottet, varför jag reserverar mig mot näringsutskottets bedömningar och ställningstaganden i betänkandet i sin helhet.

Mariehamn den 19 september 1995

Leo Sjöstrand

